

Postanowienie z dnia 8 maja 2007 r.

II UZP 1/07

Rozpoznając ponownie apelację w tej samej sprawie sąd drugiej instancji musi kierować się zajęтым uprzednio stanowiskiem prawnym i ewentualnych wątpliwości w tej kwestii nie może przedstawiać jako zagadnienia prawnego (art. 390 § 3 k.p.c.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 maja 2007 r. sprawy z wniosku Janusza D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 4 stycznia 2007 r. [...]

„Czy dopuszczalne jest wydanie decyzji przez jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 63 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. Nr 228, poz. 2255 ze zm.) i podpisanie jej przez osobę upoważnioną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i w konsekwencji prowadzenie postępowania odwoławczego (sądowego) przeciwko jednostce organizacyjnej wymienionego organu ?”

o d m ó w i ł podjęcia uchwały.

U z a s a d n i e n i e

Przedstawione zagadnienie prawne wystąpiło w następującym stanie faktycznym. Wnioskodawca Janusz D. złożył do Zakładu Ubezpieczeń-Oddziału w P. wniosek o umorzenie należności wobec funduszu alimentacyjnego. Decyzją z dnia 23 marca 2005 r. organ rentowy odmówił uwzględnienia tego wniosku. Po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w

Płocku wyrokiem z dnia 21 września 2005 r. zmienił zaskarżoną decyzję i umorzył należności wnioskodawcy wobec funduszu alimentacyjnego. Na skutek apelacji organu rentowego wyrok ten oraz poprzedzająca go decyzja zostały uchylone wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 30 stycznia 2006 r. i sprawa została przekazana Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - likwidatorowi funduszu alimentacyjnego do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny uznał, że Oddział w P. jako jednostka terenowa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie był właściwy do wydania decyzji dotyczącej zlikwidowanego mocą ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. Nr 228, poz. 2255 ze zm.) funduszu alimentacyjnego, a organem uprawnionym jest likwidator tego funduszu - Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Po ponownym rozpoznaniu sprawy działający z upoważnienia likwidatora funduszu alimentacyjnego zastępca dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. decyzją z dnia 24 marca 2006 r. odmówił umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego. Od tej decyzji wnioskodawca złożył odwołanie, które zostało uwzględnione przez Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku wyrokiem z dnia 24 października 2006 r. zmieniającym zaskarżoną decyzję i umarzającym zaległe należności. W postępowaniu sądowym organ rentowy był reprezentowany przez osobę legitymującą się pełnomocnictwem procesowym dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P., który był upoważniony przez likwidatora funduszu alimentacyjnego do działania w jego imieniu. Sąd Okręgowy w Płocku jako stronę postępowania traktował Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P., czego przejawem było zawiadomianie tego organu o terminach rozpraw, dopuszczanie do udziału jego pełnomocników i wreszcie określenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. jako autora decyzji.

Rozpoznając apelację organu rentowego od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie powziął wątpliwości co do tego, czy dopuszczalne jest wydanie decyzji przez jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i prowadzenie postępowania sądowego przeciwko tej jednostce. Wprawdzie wydanie decyzji z dnia 24 marca 2006 r. mieści się w granicach udzielonego pełnomocnictwa przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ale w postępowaniu sądowym zapomniano o tym, kto z mocy prawa jest właściwym organem do wydania tego typu decyzji. Zgodnie z art. 63 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 136, poz. 992 ze zm.) z dniem 1 maja 2004 r. fun-

dusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji, a jego aktywa i pasywa stały się aktywami i pasywami Skarbu Państwa. Likwidatorem funduszu jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, do którego uprawnień, w myśl art. 68 ust. 1 tej ustawy, należy umorzenie, rozłożenie na raty lub odroczenie płatności należności z tego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń. W świetle art. 63 ust. 4 wymienionej ustawy Prezes Zakładu może upoważnić innych pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wykonania określonych czynności związanych z likwidacją funduszu, a więc także do wydawania decyzji w jego imieniu. Nie oznacza to jednak, że upoważniony pracownik wydaje takie decyzje w imieniu jednostki organizacyjnej Zakładu. Decyzja wydana na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy pozostaje decyzją podjętą przez Prezesa Zakładu, który może działać przez ustanowionego przez siebie pełnomocnika. Argumentem przemawiającym za wyraźną odrębnością podmiotów właściwych do wydania decyzji w zakresie spraw dotyczących likwidowanego funduszu alimentacyjnego jest treść art. 68 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi, że odwołanie od decyzji w tym przedmiocie wnosi się do jednostki organizacyjnej wskazanej w tej decyzji. Natomiast zgodnie z art. 83 ust. 5 ustawy z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) odwołanie wnosi się na piśmie do tej jednostki organizacyjnej, która wydała decyzję. Z odrębności podmiotu, jakim jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wynikają określone konsekwencje procesowe. Nawet przy stwierdzeniu, że decyzję o odmowie umorzenia należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego wydała właściwa osoba (dysponująca odpowiednim pełnomocnictwem), a wyrok został wydany przeciwko Oddziałowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, to sprawa wydaje się zbyt poważna, aby określenie właściwego podmiotu uprawnionego do wydania decyzji mogło nastąpić w trybie sprostowania niedokładności lub innej oczywistej omyłki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 390 § 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli przy rozpatrywaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Zgodnie z tą regulacją przedmiotem zagadnienia prawnego może być taki problem prawny, od rozwiązania którego zależy rozstrzygnięcie sprawy rozpoznawanej w wyniku apelacji strony od

wyroku sądu pierwszej instancji. Przedstawione przez Sąd Apelacyjny wątpliwości natury proceduralnej dotyczą kwestii niemających wpływu na rozstrzygnięcie. Pierwsza z tych wątpliwości, dotycząca podmiotu uprawnionego do wydania decyzji w sprawie umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego, została już przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięta w poprzednim postępowaniu zakończonym wyrokiem uchylającym wyrok Sądu pierwszej instancji i decyzję organu rentowego. Sąd Apelacyjny wyraził w nim pogląd, że uprawnionym do wydania decyzji tego rodzaju jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako likwidator funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna wyrażona w tym wyroku wiąże sąd drugiej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Rozpoznając ponownie apelację w tej samej sprawie sąd drugiej instancji musi kierować się zajęтым uprzednio stanowiskiem prawnym i ewentualnych wątpliwości w tej kwestii nie może przedstawiać jako zagadnienia prawnego, które wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Z uzasadnienia przedstawionego zagadnienia prawnego wynika zresztą, że Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości co do tego, że podmiotem uprawnionym do wydania decyzji jest likwidator funduszu alimentacyjnego, który z mocy art. 63 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych może upoważnić innych pracowników zakładu do wykonywania czynności związanych z likwidacją funduszu. Zgodnie z art. 68 ust. 1 tej ustawy decyzje dotyczące między innymi umorzenia należności funduszu alimentacyjnego w stosunku do osoby, przeciwko której prowadzona jest egzekucja, wydaje likwidator funduszu. Zaskarżona decyzja została wydana w ponownym postępowaniu przez likwidatora funduszu alimentacyjnego działającego przez upoważnionego przez niego pracownika. Sąd Apelacyjny słusznie stwierdza, że stroną postępowania toczącego się w wyniku odwołania zainteresowanego jest nadal Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako likwidator funduszu alimentacyjnego. Kwestia kierowania pism opatrzonych nagłówkiem czy pieczętą Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma żadnego znaczenia procesowego, jeżeli pełnomocnik procesowy został prawidłowo ustanowiony przez osobę działającą z upoważnienia likwidatora funduszu alimentacyjnego. Natomiast uchybienie Sądu pierwszej instancji w postaci błędnego oznaczenia podmiotu działającego jako organ rentowy w rozumieniu art. 477¹¹ § 1 k.p.c. może być usunięte w trybie sprostowania na podstawie art. 350 § 3 k.p.c.

Drugą kwestię dotyczącą organu, do którego kieruje się odwołanie od decyzji likwidatora funduszu, rozstrzyga jednoznacznie przepis art. 68 ust. 4 ustawy o świad-

zeniach rodzinnych. Stanowi on, że odwołanie od decyzji likwidatora wnosi się na piśmie do jednostki organizacyjnej Zakładu wskazanej w decyzji. Jest to regulacja odmienna od zasady ogólnej wyrażonej w art. 477⁹ § 1 k.p.c., zgodnie z którą odwołanie od decyzji organu rentowego wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję. W przypadku spraw dotyczących zobowiązań wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego organ wydający decyzję - likwidator funduszu - powinien wskazać organ, do którego wnosi się odwołanie. W każdym przypadku odwołanie przysługuje do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z tym że wnosi się je za pośrednictwem właściwego organu. Kwestia ewentualnych nieprawidłowości w postępowaniu odwoławczym przed organem rentowym nie ma żadnego znaczenia w sytuacji, gdy odwołanie wraz z aktami sprawy zostało przekazane do właściwego sądu a sąd ten rozpoznał sprawę merytorycznie. Nie jest to więc kwestia, która wymagałaby rozstrzygnięcia przy rozpoznawaniu apelacji.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) odmówił podjęcia uchwały.

=====